

Чебан Ю. Ю.

*Канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
cheban200180@ukr.net*

СОЦІАЛЬНІ ВИПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ВНУТРІШНЯ РЕГЛАМЕНТАЦІЯ

Наведено перелік основних соціальних виплат працівникам аграрних підприємств. Окреслено особливості їх внутрішньої регламентації. Виокремлено значення внутрішнього соціального звіту для обліку, аналізу та планування соціальних виплат.

Ключові слова: соціальні виплати, статут, колективний договір, наказ про облікову політику, соціальний звіт.

Аграрне підприємство є не лише складною виробничо-економічною, але й не менш складною соціальною системою, основою якої є вирішення як внутрішніх, так і зовнішніх соціальних питань. Соціальними виплатами працівникам є соціальна допомога, у вигляді надання грошових сум працівнику підприємства за встановленими умовами за рахунок державної системи або за власний рахунок підприємства. Соціальними виплатами вимірюється рівень соціального захисту працівників, який залежить від вирішення соціальних проблем на рівні держави та підприємств-роботодавців. У будь-якому випадку виплати мають бути законодавчо-обґрунтованими та регламентованими. Упровадження ефективного механізму фінансування соціальних програм на підприємстві сприяє підвищенню ступеня використання потенціалу трудового колективу та на цій основі – забезпеченню його ефективної діяльності. Питання обліку, аналізу, контролю соціальних витрат та соціальних виплат працівникам підприємств є дослідженням значного кола науковців – І. В. Жиглей, О. І. Пацули, О. Ю. Шоляк та інших.

Так, до основних соціальних виплат працівникам відносять основну і додаткову заробітну плату, оплату відпускних і лікарняних, оплату витрат на відрядження, оплату виконання додаткових завдань і обов'язків. На підприємствах, зокрема і аграрних, має місце практика здійснення додаткових

соціальних виплат. Інформацію про їх склад та структуру можна знайти лише у внутрішній документації на підприємстві. До таких виплат відносять нарахування та виплату матеріальної допомоги працівникам, оплату вартості страхових полісів, оплату оренди житла або компенсацію її вартості, оплату перевезення працівників до місця роботи, витрати щодо медичного огляду, виплату у грошовому чи матеріальному вигляді з нагоди державних та професійних свят, позики працівникам тощо. Такі соціальні виплати не мають безпосереднього відображення у чинних нормативних актах. Їх склад, джерела, особливості та підстави здійснення, як правило, відображають у внутрішній документації підприємства.

Так, основними внутрішньо-розпорядчими документами аграрного підприємства, які регламентують здійснення та обліково-звітне відображення додаткових соціальних виплат є статут та колективний договір підприємства; положення про фінансування додаткових соціальних витрат; наказ про облікову політику тощо. У статуті, як правило, визначають напрями використання прибутку, види і умови здійснення соціальних виплат. У положенні про планування соціальних витрат, розробка якого передбачає складання бюджету соціальних витрат, відображають обґрунтовані нормативи соціальних виплат за напрямками соціальної політики підприємства. Особливим документом є колективний договір як найбільше узагальнення та відображення соціальних виплат працівникам. Він є інструментом регулювання соціально-трудова відносин, який сприяє максимальному дотриманню прав найманих працівників та узгоджується з позиціями роботодавців. У колективних договорах аграрних підприємств відображають механізм регулювання заробітної плати; можливість навчання, перенавчання, підвищення кваліфікації; екологічну безпеку і охорону здоров'я працівників на підприємстві; покращення умов праці; тривалість часу роботи та відпочинку; гарантії та пільги, зокрема щодо харчування, плати за дитячий садок та інші. Інформація аналітичного обліку соціальних виплат, первинні документи, облікові реєстри та склад і зміст внутрішньої

звітності підприємства мають бути складовими наказу про облікову політику.

Документ, який свідчить про соціальну відповідальність і соціальну активність підприємства, зокрема аграрного, наприклад, соціальний звіт, підготувати лише на підставі інформації традиційного бухгалтерського обліку враховуючи основні принципи бухгалтерського обліку і фінансової звітності, практично неможливо. Має місце практична доцільність забезпечення аналітичності обліку витрат соціальної діяльності підприємств за їх видами та джерелами покриття. Така інформація може бути підставою для формування внутрішньої звітності за напрямками соціальної політики у розрізі видів соціальних витрат, а також за напрямками використання доходів і прибутку підприємства.

Внутрішня звітність підприємства не є регламентованою на законодавчому рівні та має призначення інформаційного забезпечення керівництва для прийняття управлінських рішень, здійснення планування та контролю.

Аналітичність обліку, формування внутрішньої звітності соціальних витрат на аграрних підприємствах мають підвищити ефективність контролю соціальних витрат, який є необхідним для оцінки виконання і забезпечення перш за все соціальних гарантій держави, а також дотримання суб'єктами господарювання законодавчо встановлених норм соціального забезпечення.

Y. Cheban. Social payments for agricultural enterprises: internal regulation.

Summary

The list of basic social payments to employees of agrarian enterprises is given. The features of their internal regulation are outlined. The importance of the internal social report for accounting, analysis and planning of social benefits is singled out.

Key words: social benefits, statute, collective agreement, order on accounting policy, social report.